Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr. 572

Wilno, dnia 10 grudnia 1931 r.

Treść numeru:

-----oooO§Ooooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

W r ę c z e n i e l i s t ó w u w i e r z y t e l n i a j ą c y c h p r z e z n o w e g o p o s ł a l i t e w s k i e g o w B e r l i n i e d r . S z a u l y s a p r e z y d e n t o w i H i n d e n b u r g o w i . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.278/, nowy poseł litewski w Berlinie dr.Szaulys wręczył w dn.4 grudnia swe listy uwierzytelniające prezydentowi Hindenburgowi, wygłaszając przy tej okazji odpowiednie przemówienie.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s A i d a s" o s t o s u n k a c h p a r t y j n y c h n a L i t w i e .

"Lietuvos Aidas" Nr.278 i 279 Art.p.t."Co słychać u "tautininków?"i "Co jest lepsze?" Streszczenie:

Współpracownik "Lietuvos Aidasa"zwrócił się w dn.4 grudnia do generalnego sekretarza "tautininków W.Rastenisa i uzyskał od niego informacje o stosunkach panujących w łonie partji.

"Tautininkowie" brali udział w wyborach prezydenta o tyle, o ile zasiadali w samorządach. Podobnie zresztą jak inne ugrupowania. "Tautininkowie" mogą się poszczycić, że ich najwyższy autorytet /Smetona/ jest autorytetem również dla szerokich warstw społeczeństwa w całym kraju. Okazało się to naocznie przy wyborach.

Powiatowe komitety tautininków rozwijają sprawną działalność. Sieć oddziałów Związku jest dostatecznie rozwinięta. Członkowie komitetów wykazują wiele poświęcenia w pracy dla dobra partji, wygłaszając wśród ludności odczyty, urządzając zebrania i t.d.Powiatowe zjazdy tautininków kontynuowane są w dalszym ciągu. 13 grudnia ma się odbyć zjazd w Poniewieżu, 17 w Szawlach i t.d.

Stosunków z litewskim Związkiem Katolickim "tautininkowie nie utrzymują. Pogłoski o rzekomej pomocy jaką tautininkowie udzielić mają Związkowi Katolickiemu są bezpodstawne.

Prasa opozycyjna wciąż dowodzi, że okres sejmowładztwa jest koniecznym warunkiem dobrobytu państwa. Jednak tak nie jest.Za czasów sejmu dobijało się na Litwie do władzy po kilkanaście partyj politycznych. W chaosie partyj, programów i przemówień trudno się było zwykłemu obywatelowi połapać. Nie mogło to być korzystne dla państwa. Głównem kryterjum dobrobytu państw i narodów jest ich jednolitość. Partje litewskie trudno by nazwać politycznemi. Kwestje czystej polityki odegrywają dla partyj litewskich znikomą rolę. Pomijając np. względy religijne, trudno byłoby wykazać różnicę między krikszczionami a laudininkami. Partje na Litwie wnosiły w społeczeństwo rozłam z powodu walk o religję i światopogląd. Tymczasem pamiętać należy, że tylko w bardzo zacofanych krajach jak Meksyk, gdzie analfabeci stanowią ok.80%, toczą się jeszcze walki religijne. Partje chciały sprowadzić Litwę do rzędu takich właśnie państw niekulturalnych. We wzajemnych sporach używały partje głównie nie argumentów politycznych, a tylko metafizyki. Agitatorzy partyjni wiedzą, że zwykłym rolnikom i robotnikom trudno jest połapać się w zawiłościach programów politycznych. Wysiłki opozycji, zmierzające do przekonania ludzi, że działalność partji była dla kraju korzystna, nikogo bodaj dziś nie przekonają. Wprawdzie tautininkowie również są partją, lecz partją zupełnie inną. Partja tautininków stara się wszystkich Litwinów złączyć na zasadzie wspólnoty interesów narodowych. Tautininkowie uznają wolność sumienia, różniąc się przez to od innych partyj.

K r o n i k a .

S p r a w a r e w i z j i u s t a w y o o b o w i ą z k u s ł u ż b y w o j s k o w e j . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.278/,sprawa rewizji ustawy o obowiązku służby wojskowej przedstawia się jak naste-

puje: dzisiejsza ustawa o obowiązku służby wojskowej wprowadzona została w 1919 r. i niejednokrotnie uzupełniana. Wykazuje jednak w dalszym ciągu pewne braki. Przedewszystkiem ma charakter raczej konspektu i nie obejmuje ściśle związanych z obowiązkiem służby wojskowej spraw. Dzisiejsza ustawa normuje jedynie sprawę powoływania do wojska rekrutów. Tymczasem ustawa winna obejmować również sprawę rezerwy, rekwizycyj w wypadku wojny i mobilizacji sił roboczych.

W związku z tem wszystkiem Ministerstwo Obrony Kraju pracuje obecnie nad przejrzeniem i uzupełnieniem ustawy. Nowa ustawa będzie zawierała około 300 artykułów, podczas gdy obecna liczy tylko 61 artykułów.

Sprawa zniesienia dodatków świątecznych urzędnikom. Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.278/, Gabinet Ministrów uchwalił znieść dodatki świąteczne urzędnikom wyższych kategoryj. W związku z tem, piszą "Lietuvos Žinios" co następuje: Oddawna już zanosiło się na to, że dodatki świąteczne urzędnikom nie będą wypłacane. Fakt ten nie jest czemś nadzwyczajnem, gdyż pensje urzędnikom obcinają wszyscy sąsiedzi Litwy Łotysze, Polacy, Niemcy. Na Litwie również mało kto wierzył, że finanse kraju przedstawiają się tak idealnie jak urzędówki to malowały. Jednakże między Litwą a sąsiadami jest pewna różnica: sąsiedzi Litwy otwarcie mówią swym obywatelom o sytuacji finansowej kraju, tak że ci ostatni mogą się zawczasu przygotować na wszelkie ewentualności. Tymczasem na Litwie bardzo niedawno "Lietuvos Aidas" przekonywał, że żadne kryzysy Litwie nie grożą.

Czas już byłby najwyższy informować należycie społeczeństwo o finansowym stanie kraju.

Pisarze z czasów odrodzenia litewskiego w ujęciu "Lietuvos Žinios". "Lietuvos Žinios" /Nr279/ poświęcają artykuł pisarzom litewskim z czasów odrodzenia narodowego jak Kudirka, Wajczajtis, Bilunas, Żemajtisowa i inni, podkreślając, że żaden z tych pisarzy nie żywił uczuć nacjonalistycznych, a tylko zajmował stanowisko demokratyczne, domagając się dla wszystkich równych praw.

10-ta rocznica śmierci Żemajtisowej. "Lietuvos Žinios" /Nr.279/ poświęcają długi artykuł Julji Żemajtisowej, znanej litewskiej pisarce, zmarłej 10 lat temu 7 grudnia 1931 r. Żemajtisowa urodziła się w 1845 r.w polskiej rodzinie szlacheckiej Benesewiczów w dworku Pukanciszki hr.Platera na Żmudzi. Jako 18-letnia dziewczyna brała czynny udział w powstaniu 1863 r., dostarczając powstańcom pożywienia, odzienia, wiadomości o oddziałach rosyjskich i t.d.Wkrótce potem wyszła zamąż za Żymantasa i poświęciła się literaturze litewskiej pod wpływem działacza litewskiego Pawła Wyszyńskiego. Pierwsze jej nowelki cieszyły się wielkiem powodzeniem. Pisała pod pseudonimem Żemajte /Żmudzinka/

Sprawa rejentów na Litwie. "Auszra" /Nr.24/ poświęca dłuższy artykuł sprawie rejentów, których liczbę, jak wiadomo, zamierza rząd litewski obecnie powiększyć. Krążą nawet pogłoski, że stanowisko rejenta będzie stanowiskiem państwowem, zrównanem ze stanowiskiem innych urzędników. "Auszra" dowodzi, że projekt upaństwowienia urzędu rejentów jest dla obywateli szkodliwy, gdyż upaństwowione biura rejentów będą mniej produkcyjne i mniej dogodne dla klijentów ze względu na grożące urzędom rejentalnym zbiurokratyzowanie.

Zwolnienie pleczkajtisowca z więzienia. Jak podaje "Auszra" /Nr.24/, zwolniony został z więzienia pleczkajtisowiec Stankajtis, skazany w swoim czasie na dożywotnie więzienie. "Auszra" dodaje, że ostatnio zaczęto się zapatrywać na tego rodzaju więźniów politycznych odmiennie i cały szereg ich zwolniono z więzienia. W więzieniach pozostało pleczkajtisowców zaledwie jakieś 10%.

Projekt redukcji urzędników państwowych. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.279/, po zredukowaniu gratyfikacyj świątecznych urzędników państwowych, rząd litewski zamierza przystąpić do dalszych zarządzeń oszczędnościowych. W tym celu zaprojektowano zmniejszenie liczby urzędników państwowych,-co się zamierza

uskutecznić drogą zwolnienia ze stanowisk w instytucjach państwowych żon urzędników, pobierających pensje nie mniej niż 12 kategorji.

Krążą również pogłoski, że w przyszłym roku, o ile zajdzie potrzeba zredukuje się urzędnikom wszystkie dodatki, prócz pensji podstawowej.

Dokoła sprawy ks.Spudasa o oszustwo. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.279/, w tych dniach Trybunał Najwyższy rozpątrzył sprawę b.proboszcza w Retowie ks.Spudasa, skazanego, jak wiadomo 15 lutego r.b. przez Sąd Okręgowy w Szawlach na półtora roku ciężkiego więzienia, zwrot zagarniętego podstępnie majątku I.zlin oraz opłacenie powództwa cywilnego w kwocie 15 tys.litów. Wyrokiem Trybunału Najwyższego wyrok pierwszej instancji zatwierdzono

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.

Kronika.

Nowy zarząd centralny Polskiego Związku Ludzi Pracy. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.272/, na zjeździe przedstawicieli oddziału w dn.14 listopada r.b.wyłoniono nowy zarząd centralny Polskiego Związku Ludzi Pracy w składzie następującym: prezes p.B.Paszkiewicz, wiceprezes i sekretarz p.L.Mikuszewski, skarbnik p.T.Giżyński, członkowie zarządu pp. E.Ciechanowicz, C z.Stefanowicz, R.Szęsno i Z.Ugiański-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Dokoła odrzucenia przez sejmik kłajpedzki ustawy o przewartościowaniu. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.279/, dn.4 grudnia sejmik kraju kłajpedzkiego odrzucił przygotowany już przez Dyrektorjat projekt zmiany ustawy o przewartościowaniu. Jak wiadomo, z powodu uchwalenia tej ustawy, w całym kraju zaznaczyło się wielkie niezadowolenie którego wyrazem były protesty szeregu zgromadzeń rolników kraju. W związku z tem Dyrektorjat opracował projekt zmiany tej ustawy, któr na ostatniem posiedzeniu sejmiku głosami "Volkspartei", socjaldemokratów i komunistów została odrzucona, wobec czego Dyrektorjat znalazł się w sytuacji dość trudnej.

IX. Z PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

Kronika.

Dzieje walk o język litewski w kościele w ujęciu "Vilniaus Rytojus"./c.d./. Na nieznajomość języka litewskiego przez księży uskarża się również w końcu wieku XVI legat papieski Cumuleus, który Litwę wtedy zwiedzał. Jest to otwarty zarzut pod adresem misjonarzy-Polaków, którzy nie zdołali i nie umieli pracować nadkrzewieniem chrystjanizmu na Litwie. Nawracali oni tylko szlachtę i arystokrację litewską, przyczem język polski stał się dzięki tym misjonarzom oznaką kultury i pańskości, podczas gdy na język litewski zapatrywano się jako na język niższej warstwy. W związku z tem twierdzenie pisarzy polskich, że Polacy stanowili jedyne źródło kultury i oświaty dla Litwy nie wytrzymuje żadnej krytyki. Można nawet twierdzić, że wtrącanie się Polaków do spraw katolicyzmu i używanie Kościoła do celów politycznych, zahamowało rozwój chrześcijaństwa na Litwie. Szlachta litewska, jak to już było zaznaczone uległa całkowicie wpływom polskim i po utracie niezawisłości wspólnie ze szlachtą polską przeżywała powstania z 1830 i 1863 r. i inne nieszczęścia polityczne. W XIX stuleciu polonizacji ulegli również mieszczanie. Na straży języka litewskiego pozostali więc jedynie włościanie pańszczyźniani czyli lud.

Lud nie mógł czerpać oświaty, nie mając na to czasu ani pieniędzy. Rzadko który syn ludu zostawał nawet księdzem /Strasdas, Wołonczewski./ Pańszczyzna była, więc wielką przeszkodą na drodze do narodowego uświadomienia ludu. Dopiero po zniesieniu pańszczyzny lud litewski począł się swobodniejszy i zaczął korzystać z oświaty./c.d.

B7